

Vürstinna Božena Cuddenstein	Linda Sellistemägi Madli Poola ✓
Penizek, tema kammerteener	Alfred Mering Heino Otto ✓
Tschekko, Mariza teener	Juhan Jürjo August Sepp ✓
Karl Stephan Liebenberg, Tassilo sõber	Ants Aasma ✓ Valdo Peetri
Berko, mustlane	Valdo Peetri ✓ Uno Vark Sulev Nõmmik

Tantsud: I vaatuses — husaarid — meesrühm,
tšaardaš — tantsurühm.

II vaatuses — valss — **Maire Loorents, Teesi Mõtus** või **Algi Rüütel** ja ENSV teen. kunstnik **Elke Joasoo, Johannes Viirg, Kalju Saareke** või **Peeter Roos, David Šur, Väino Aren, Agu Püüman** ja tantsurühm, görlid — naisrühm, tšaardaš — tantsurühm.

III vaatuses — neli toaneitsit — naisrühm, tšaardaš — tantsurühm.

Mustlaskapell koosseisus: **Johannes Villup** (primaš), **Henn Jööts, Lembit Tatrik, Roland Kriit, Tõnis Kuusna, Herbert Vellesaar.**

Külalised, mustlased ja külalapsed.

Tegevuskoht: Ungari mõisas enne esimest maailmasõda.

Etenduse juht: **Johannes Kaal.**

Ungari helilooja Imre Kálmán (1882—1953) on üks armastatumaid operetimeistreid, kelle teosed püsivad kogu maailma operetiteatrite laval. Kálmáni operetimuusikale on omane rahvalik meloodia, sädelev, väljendusrikas, mis kuulajat iga kord kaasa haarab. Kálmán suhtus oma teatrilasesse muusikaloomingusse armastusega. Ta ütles: «Suurte muusikute kõrval peab kindlasti olema ka niisuguseid muusikuid, kes, olles eelkõige teatriinimesed, ei põlga selle kerge, lõbusa, sädeleva, kütkestava ja hästikõlava operetimuusika loomist, mille klassikaliseks eeskujuks oli Johann Strauss.»

Kõik need muusikalised tingimused on omased eriti populaarseks saanud Kálmáni operetile «Mariza» (eisetendus toimus 1924. aastal Viinis). «Estonia» teater on seda operetti publikule tutvustanud 1924/25. a. hooajal Alfred Sälliku ja 1935/36. a. hooajal Agu Lüüdiku lavastuste kaudu.

Kuna teatrikülastajate konverentsidel on publik korduvalt avaldanud soovi näha «Marizat» taas laval, otsustas teater selle käesoleval hooajal repertuaari võtta.

Käesolevas lavastuses on opereti libreto põhiliselt jäetud originaali raamesse arvestusega, et teatrikülastajad jälgivad seda etendust kui episoodikest minevikust.

Lavaorkestrina kasutatakse mustlaskapelli, nagu seda originaalis Kálmán soovitas, kuna mustlasmuusika ja niisugused mustlasansamblid olid tol ajal ja on seda veel praegugi Ungarile väga omased.

Olgu nimetatud, et käesoleva lavastuse tegelasi on varem esinenud «Marizas». Võibolla mäletavad nii mõnedki teatrikülastajad Gerda Murret Marizana, Hugo Malmsteni krahv Tassilona, Alfred Meringut ja Endel Pärna parun Zsupanina ja Juhan Jürgot Tschekkona.

V. Luts

«Mariza» muusikas paelub kõigepealt Kálmani suurepärase tunderikas meloodia ja mahlakas rikkalik harmoonia, mis on seotud ungari ja mustlasfolkloori kasutamisega. Kõik muusikalised numbrid omavad suurt muusikalist väärtust, mis leiavad kokkuvõtte meisterlikult kirjutatud finaalides. Peategelased on iseloomustatud muusikaliste juhtmotiividega jne.

Kálmani muusika väärtuse hindamise iseloomustuseks võiks tuua kunagise dirigendi Kuni hinnangut. Kui teater võttis oma kavva «Sügismanöövrid», Kálmani esimese opereti, avaldas dirigent Kun: «Oleks väga kahju, kui teie «Manöver» osutuks vodevilliks.»

Kui Kálmán tõi esimese numbri proovile, ütles Kun: «Ei, see pole vodevill, see on tõeline operett.»

Pärast esimese vaatuse finaaliga tutvumist aga lausus ta: «See pole operett, see on lüüriline ooper.»

Kui Kálmán tõi koori kolmandast vaatusest, lausus dirigent vaimustatult: «See pole lüüriline ooper, see on oratoorium.»

Kálmán on suur meister solistide, orkestri ja koori oskuslikul kasutamisel, seepärast kõlavad tema meloodiad ka tänapäeval kõigil maailma operetilavadel.

V. Järvi

Tants on ungari rahvakunsti lahutamatuks osaks. Kord lüüriline ja üllas, kord pulbitsevalt elurõõmus ja vallatu. Ungari tants on välja kasvanud ungari sütitavatest lauludest ja muusikast. Ungari rahvatantsude viisid on paelunud paljude heliloojate tähelepanu. Viimaste hulka kuulub ka «Mariza» autor I. Kálmán, kes mainitud operetis on rakendanud rohkesti ungari tantsuviise ja hoogsaid valsse, pakkudes häid võimalusi lavastuse rikastamiseks mitmekülsete tantsudega, milledest esiritta tõuseb ungarlaste põline ja populaarne tšaardaš.

Senta Ots